IX Международная конференция
«Стратегия качества в промышленности и образовании»,
31 мая -07 июня 2013 г. – Технический университет- Варна (Болгария)

УДК

ТЕОРЕТИКО-ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧІ КОНЦЕПЦІЇ ВАСИЛЯ СІМОВИЧА В ЙОГО ПЕДАГОГІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

викладач кафедри українознавства Шелюх О.М.,
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
(Україна, м. Львів)

У роботі висвітлено основні педагогічні погляди Василя Сімовича, які є частиною його теоретико-літературознавчої та філософсько-культурологічної концепції. У центрі науково-педагогічних ідей ученого лежить ідеал такої освітньої системи, що опирається на рідну мову, літературу, культуру з яскраво вираженим національним характером.

Ключові слова*:* теоретико-літературознавча концепція, освіта, педагогіка, етнопедагогіка, педагогічна діяльність, національне виховання.

Основна мета сучасної української системи освіти – найперше створити найкращі умови для розвитку і самореалізації кожної особистості як громадянина України, формувати нову генерацію, яка буде здатною навчатися упродовж життя, формувати й розвивати цінності громадянського суспільства. Тому стратегію і основні напрями розвитку освіти XXI століття визначає Доктрина розвитку освіти, реалізація якої забезпечить перехід до нової гуманістично-інноваційної філософії освіти, відчутне зростання інтелектуального, культурного, духовно-морального потенціалу суспільства та особистості, нації і народу, у результаті чого відбудуться потужні позитивні зміни в системі матеріального і духовного виробництва, структурі політичних відносин, побуті і культурі.

Рухаючись уперед, сучасна педагогічна наука повинна не лише створювати нове, а й осмислювати та переоцінювати здобутки минулого, щоб відтворити розвиток національної педагогіки, що дасть змогу уникнути помилок чи недоречностей у сучасній системі виховання. Таким чином дослідження О. Любар, А. Бойко, Л. Артемової, В. Рибалки, О. Сухомлинської та ін. повертають українській педагогічній науці табуйовані імена науковців, освітніх та громадських діячів.

До когорти незаслужено забутих педагогів-просвітників першої половини XX ст. належить небуденна постать Василя Сімовича, автора

низки оригінальних праць із мовознавства, літературознавства, історії освіти, теорії і практики виховання і вищої школи, ряду підручників - граматик з української мови - і посібників. Науково-педагогічна спадщина В. Сімовича особливо активно почала вивчатись наприкінці XX – початку XXI ст., про що свідчать видання Ю. Шевельовим двотомника мовознавчих праць ученого (Оттава, 1981-1984) та „ Граматики української мови для самонавчання та в допомогу шкільній науці" (Мюнхен, 1986), життєписно-бібліографічний нарис М. Білоус та З. Терлака, фундаментальне двотомне видання праць ученого, здійснене науковцями Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича, за редакцією Л. Ткач [3], [4]. Аналіз розвідок про В. Сімовича і праць самого вченого дає підстави стверджувати, що на формування його світогляду мала вплив як українська класична література, так і зарубіжна, усна народна творчість, культурні творчі зв'язки з українськими громадськими діячами, тому в житті він намагався активно поєднувати науково-дослідну (літературознавчу, мовознавчу) та просвітницьку діяльність, уважаючи їх важливим чинником формування і розвитку національної свідомості народу.

Зауважимо, що науково-педагогічна діяльність В.Сімовича тісно пов'язана з його мовознавчою, літературознавчою працею. Ще в часи навчання в Чернівецькому університеті вчений виробив методу аналізувати вплив художнього твору на формування національного світогляду. Філологічні принципи аналізу творів літератури стали домінуючими і в літературознавчій, і в науково-педагогічній діяльності С. Смаль-Стоцького та В. Сімовича.

Таким чином, у теоретико-літературознавчій та філософсько-культурологічній естетичній концепції В. Сімовича яскраво простежуються ідеї національного виховання. Бачимо, що учений-педагог не лише вважав, а й втілював практично думку, викладаючи в учительській гімназії, в українських школах, у школах для українців в таборах Австрії та Німеччини, в університетах, що національна система освіти України повинна бути такою, щоб кожна молода людина мала можливість формувати і розвивати свої природні творчі здібності, щоб кожен ставав творцем культури, історії народу, загальнолюдських цінностей. Тому одним із найважливіших чинників у національному вихованні особистості В. Сімович уважав мову, літературу і фольклор, народні традиції, мистецтво, звичаї, обряди (недаремно ілюстративним матеріалом його граматиках з української мови є уривки з творів Т. Шевченка, Марка Вовчка, І. Франка з народної творчості, пісень, дум, легенд тощо) [3, с.290-300], [4, с.260-285]. Першочерговим, на його переконання, було те, що тільки етнопедагогічні засоби впливу на особистість мають бути пріоритетними, основними в розвитку національної системи освіти і виховання.

Такі ж принципи навчання і виховання застосовував В. Сімович під

час викладання мовознавчих та літературознавчих дисциплін в Українському високому педагогічному інституті ім. М. Драгоманова, а пізніше і у Львівському університеті.

Отже, важливу роль в українському націєтворенні В. Сімович відводить саме рідній мові і літературі. Ідея боротьба за утвердження української мови в Україні - це, мабуть, найголовніша риса педагогічних змагань В. Сімовича. Саме тому він написав чимало посібників з граматики рідної мови, української літератури, що допомагало і викладанню, і навчанню, і вихованню молоді в національних традиціях. Думку В. Сімовича про педагогічну функцію літератури, мови, мистецтва, що «вводять людину в певну систему цінностей» підтримали і продовжили педагоги XXI ст., зокрема О. Вишневський [1], С. Максимюк [2] та ін.

Підручники, на думку педагога, і з ним важко не погодитися, відіграють важливу роль у навчанні та вихованні [3, с.31-47]. Тому першочерговою педагогічною проблемою В. Сімович вважав забезпечення українців доброю українською літературою, як художньою, так і науковою, написаною українською літературною мовою, що б сприяло якості української національної освіти (до слова, ця проблема є актуальною і для сьогодення).

Актуальною для сьогодення є позиція В. Сімовича щодо підготовки педагогічних кадрів. Він відстоював думку про реформування системи підготовки вчителів, аргументуючи важливістю комплексного підходу – єдності теоретичної та практичної підготовки. Підтвердження цьому є його праця в учительській гімназії, в університетах.

Отже,окреслені педагогічні погляди В. Сімовича на роль рідної мови, літератури, української книжки у навчанні, вихованні, національному становленні особистості свідчать, що вони посідають чільне місце в його теоретико-літературознавчій та філософсько-культурологічній концепції і відображають глибокий гуманізм ученого-педагога, його патріотизм і любов до України.

Література

1. **Вишневський О.** Теоретичні основи сучасної української педагогіки [Текст] : Навчальний посібник . – 3-тє вид., доопрац. і доп. / О. Вишневський. – К.:
2. **Максимюк С.** Педагогіка[Текст] : Навчальний посібник / С. Максимюк. – К.: Кондор, 2005. – 667 с.
3. **Сімович В.** Праці у двох томах. Т. 1 : Мовознавство / Упорядк. і передм. Л. Ткач. / Василь Сімович. – Чернівці : Книги – XXI, 2005. – 520 с.
4. **Сімович В.** Праці у двох томах. Т. 2: Літературознавство. Культура / Упорядк. Л. Ткач, О. Івасюк за участю Р. Пилипчука, Я. Погребенник; передм. Ф. Погребенника. / Василь Сімович. – Чернівці: Книги – XXI, 2005. – 904 с.
5. **Сімович В.** Граматика української мови для самонавчання в допомогу шкільній науці / друге видання з одмінами і додатками [Текст] / В.Сімович. – Київ-Ляйпціг, 1921.

6. Українська педагогіка в персоналіях:У 2 кн. Кн.1: Х - ХіХ століття [Текст] : Навч. посібник для вищих навч. закладів / О. В. Сухомлинська, Н. П. Дічек, Т. О. Самоплавська ; ред. О. В. Сухомлинська. - К. : Либідь, 2005. - 624 с.

ТЕОРЕТИКО-ЛИТЕРАТУРОВЕДЧЕСКИЕ КОНЦЕПЦИИ ВАСИЛЯ СИМОВИЧА В ЕГО ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

преподаватель кафедры украиноведения Шелюх О.М.,
Львовский государственный университет обеспечения жизнедеятельности
(Украина, г. Львов)

В работе изложены основные педагогические взгляды В.Симовича, которые являются частью его теоретико-литературоведческих и философско-культурологических концепций. В центре научно-педагогических идей ученого – идеал такой образовательной системы, которая опирается на родной язык, литературу, культуру с ярко выраженным национальным характером.

Ключевые слова:

LITERARY THEORETICAL CONCEPTS OF VASYL SIMOVYCH IN HIS PEDAGOGICAL ACTIVITY

Lecturer of Department of Ukrainian Studies Shelyukh O.M
Lviv State University of Life Safety (Ukraine, Lviv)

The paper describes the main pedagogical views of V.Simovych which are the part of his literary theoretical and philosophical and cultural concepts. The ideal of the educational system is in the center of scientific and pedagogical ideas. Its based on native language, literature and culture with a strong national character.

Key words: